

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

DĖL VYRIAUSYBĖS 2004 M. GEGUŽĖS 19 D. NUTARIMO NR. 610 „DĖL UŽMOKESČIO UŽ MINIMALŲJŲ PRIEIGOS PRIE VIEŠOSIOS GELEŽINKELIŲ INFRASTRUKTŪROS PAKETĄ IR UŽMOKESČIO UŽ SKIRTUS, BET NEPANAUDOTUS VIEŠOSIOS GELEŽINKELIŲ INFRASTRUKTŪROS PAJĖGUMUS APSKAIČIAVIMO IR MOKĖJIMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO (TAP-22-1218(3)) (TAIS NR. 22-6037(4))

2022-10-04 Nr. NV-2821

Vilnius

1. Projekto rengėjas: Susisiekimo ministerija.

2. Projekto tikslai: siekiama sukurti Lietuvos geležinkelių tinkle galimų teikti geležinkelių transporto paslaugų pobūdį atspindinčią ir į geležinkelių transporto paslaugų rinkos dalyvių lūkesčius orientuotą naudojimosi viešąja geležinkelių infrastruktūra apmokestinimo sistemą, be kita ko, užtikrinančią nuosaikius užmokesčių už naudojimąsi viešąja geležinkelių infrastruktūra įmokų tarifų pokyčius, taip pat įgyvendinti Geležinkelių transporto kodekso pakeitimo ir papildymo įstatyme Nr. XIV-772 (toliau – GTK) nustatytą teisinį reguliavimą.

3. Dabartinė situacija:

- Geležinkelių transporto kodekso nuostatos dėl naudojimosi viešąja geležinkelių infrastruktūra apmokestinimo, užmokesčio už skirtus, bet nepanaudotus viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus, kurias įgyvendinant parengtas Projektas, įsigalioja 2022 m. gruodžio 10 d.
- 2021 m. gruodžio 3 d. Vyriausybės posėdžio protokole buvo įrašytas pavedimas Susisiekimo ministerijai iki 2022 m. liepos 1 d. pateikti Vyriausybei šiuo Projektu teikiamų Taisyklių pakeitimo projektą, kuriuo būtų siūloma pakeisti keleivių, bagažo ir krovinių, priskirtų vežimo geležinkelių transportu rinkos segmentui, kuriame gali būti taikomas antkainis, įmokų tarifų apskaičiavimo metodiką ir susieti ją su viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojo patiriamomis išlaidomis ir įvertinti geležinkelio įmonių (vežėjų) galimybę mokėti rinkos segmentų įmokas.

4. Projekto esmė:

- pakeisti Taisyklėse nustatytą užmokesčio už minimalųjį prieigos prie viešosios geležinkelių infrastruktūros paketą (toliau – užmokestis už MPP) struktūrą ir dviejų šio užmokesčio įmokų, t. y. keleivių, bagažo vežimo tranzitu įmokos ir krovinių vežimo tranzitu įmokos, pagrindu nustatyti naują užmokestį – tranzito užmokestį, kurį sudarytų dvi sudedamosios dalys (įmokos) – keleivių, bagažo vežimo tranzitu įmoka ir krovinių vežimo tranzitu įmoka (GTK nustatyta, kad geležinkelio įmonės (vežėjai), kurioms pajėgumai skirti tranzito geležinkelių transportu paslaugoms teikti, viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojui (toliau – Valdytojas) turi sumokėti ne tik užmokestį už MPP, bet ir tranzito užmokestį);
- nustatyti naują užmokesčio už MPP sudarančią įmoką, t. y. krovinių vežimo geležinkelių transportu paslaugų 1 520 mm pločio vėžės geležinkelių tinkle, kai kroviniai vežami iš trečiųjų šalių ar į jas, teikimo įmoką, detalizuoti šios įmokos tarifo apskaičiavimo tvarką (pagal GTK vienas iš atvejų, kai užmokestis už MPP gali būti didesnis negu Valdytojo išlaidos, tiesiogiai patiriamos dėl traukinių eksploatavimo, yra naudojimas viešąja geležinkelių infrastruktūra teikiant krovinių vežimo geležinkelių transportu paslaugas 1 520 mm pločio vėžės geležinkelių tinkle, kai kroviniai vežami iš trečiųjų šalių ar į jas). Siūloma nustatyti, kad krovinių vežimo iš trečiųjų šalių ar į jas įmokos tarifas, jeigu jis apskaičiuotas mažesnis nei krovinių vežimo vietiniais maršrutais paslaugų įmokų tarifų svartinis vidurkis, prilyginamas apskaičiuotam krovinių vežimo vietiniais maršrutais paslaugų įmokų tarifų svartiniam vidurkiui.

- pakeisti užmokestį už MPP sudarančių įmokų, t. y. keleivių, bagažo, priskirtų segmentui, vežimo įmokos ir krovinių, priskirtų segmentui, vežimo įmokos apskaičiavimo tvarką. Šiuo metu šios įmokos apskaičiuojamos vertinant tik geležinkelio įmonės (vežėjo), vykdančios atitinkamų krovinių vežimą geležinkelių transportu, pelningumą ir veiklos apimtį. Siekiant užtikrinti, kad pajamos, gautinos iš užmokesčio už MPP įmokų, nevirsytų Valdytojo sąnaudų, planuojamų patirti vykdant GTK nurodytas Valdytojo funkcijas, siūloma, kad optimaliai mokėtinai kainai nustatyti būtų vertinami duomenys apie Valdytojo sąnaudas, planuojamas patirti atliekant GTK nurodytas Valdytojo funkcijas.
- nustatyti teises priemones, užtikrinsiančias nuosaikų užmokesčio už MPP įmokų tarifų ir tranzito užmokesčio įmokų tarifų kitimą. Siekiant sumažinti galimus traukinių eismo įmokos ir kontaktinio geležinkelių tinklo įmokos tarifų pokyčius dėl traukinių darbo apimties sumažėjimo, siūloma pakeisti duomenų, kurie naudojami šių įmokų tarifų dydžiams apskaičiuoti, imtį ir vietoj atitinkamų faktinių paskutinių pasibaigusiu kalendorinių metų duomenų palaipsniui vertinti vis ilgesnio laikotarpio duomenis, t. y. apskaičiuojant 2023–2024 m. tvarkaraščio galiojimo laikotarpio traukinių eismo įmokos ir kontaktinio geležinkelių tinklo įmokų tarifus vertinti atitinkamus vidutinius 3 paskutinių pasibaigusiu kalendorinių metų duomenis, apskaičiuojant 2024–2025 m. tvarkaraščio galiojimo laikotarpio tarifus - vertinti vidutinius 4 metų duomenis, o apskaičiuojant 2025–2026 m. ir vėlesnių tvarkaraščių galiojimo laikotarpio tarifus - vertinti vidutinius 5 metų duomenis;
- patikslinti užmokesčio už skirtus, bet nepanaudotus viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus apskaičiavimo tvarką. Kadangi GTK Valdytojui suteikta diskrecijos teisė spręsti dėl tikslingumo taikyti užmokestį už skirtus, bet nepanaudotus pajėgumus ar jų dalį, Projekte siūloma nustatyti, kad apskaičiuojant užmokestį už skirtus, bet reguliariai nepanaudotus pajėgumus, būtų vertinamas skirtų pajėgumų nepanaudojimo reguliarumas taikant Valdytojo nustatytą reguliariai nenaudojamų pajėgumų apmokestinimo koeficientą.

5. Derinimas: Nutarimo projektas buvo derintas su Finansų ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Teisingumo ministerija, Ryšių reguliavimo tarnyba, Konkurencijos taryba, Lietuvos privačių geležinkelio įmonių asociacija, Lietuvos jūrų krovos kompanijų asociacija, Lietuvos laivybos agentų ir ekspeditorių asociacija, Lietuvos nacionaline ekspeditorių ir logistų asociacija, Lietuvos grūdų perdirbėjų ir prekybininkų asociacija, Privačių geležinkelio įmonių asociacija (toliau kartu – Asociacijos), Lietuvos pramonininkų konfederacija ir Valdytojo funkcijas vykdančia akcine bendrove „LTG Infra“.

Projektas svarstytas 2022 m. liepos 26 d. tarpinstituciniame pasitarime, po kurio buvo organizuotas Vyriausybės kanceliarijos, Susisiekimo ministerijos, Ryšių reguliavimo tarnybos ir Užsienio reikalų ministerijos atstovų pasitarimas Nutarimo projektu inicijuojamiems pakeitimams ir tarpinstituciniame pasitarime išsakytoms Ryšių reguliavimo tarnybos pastaboms ir pasiūlymams aptarti. Susisiekimo ministerija darbo tvarka papildomai kreipėsi į Asociacijas, paaiškino Nutarimo projektu inicijuojamus pakeitimus ir pakartotinai paprašė Asociacijų pateikti pastabas dėl Nutarimo projekto. Lietuvos jūrų krovos kompanijų asociacijos darbo tvarka pateiktas pasiūlymas įvertintas derinimo pažymoje. Kitos Asociacijos pastabų ar pasiūlymų dėl Nutarimo projekto nepateikė.

Įvertinus Ryšių reguliavimo tarnybos ir Vyriausybės kanceliarijos pastabas, teikiamas patikslintas Projektas, kuriame, be kita ko, patikslintos nuostatos dėl keleivių/krovinių vežimo paslaugų, priskirtų segmentui, kuriame gali būti taikomas antkainis, įmokos tarifo apskaičiavimo formulės (neliko „planuojamas valstybės biudžeto lėšų poreikis“, t. y. valstybės biudžeto lėšos, kurios būtų reikalingos Valdytojo pajamoms ir sąnaudoms subalansuoti). Susisiekimo ministerija nurodo, kad Užsienio reikalų ministerija darbo tvarka informavo, jog pastabų neturi.

Kartu teikiamas Vyriausybės posėdžio protokolo projektas, kuriuo siūloma pavesti Susisiekimo ministerijai kaskart likus ne mažiau kaip 30 dienų iki planuojamo užmokesčio už minimalųjį prieigos prie viešosios geležinkelių infrastruktūros paketą ir užmokesčio už naudojamą viešąją geležinkelių infrastruktūrą tranzito geležinkelių transportu paslaugoms teikti sudarančių įmokų tarifų (toliau – tarifai) dydžių nurodymo Viešosios geležinkelių infrastruktūros tinklo nuostatuose, kurie bus taikomi atitinkamo

tarnybinio traukinių tvarkaraščio galiojimo laikotarpiu, dienos pateikti Vyriausybei ir Užsienio reikalų ministerijai informaciją apie viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojo pagal Užmokesčio už minimalųjį prieigos prie viešosios geležinkelių infrastruktūros paketą, užmokesčio už naudojimąsi viešąja geležinkelių infrastruktūra tranzito geležinkelių transportu paslaugoms teikti ir užmokesčio už skirtus, bet nepanaudotus viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus apskaičiavimo ir mokėjimo taisykles apskaičiuotus tarifų dydžius.

Lydraštis papildytas – nurodoma, kad: traukinių darbo apimtys viešosios geležinkelių infrastruktūros tinkle mažėja ir galimai 2024–2025 m. nepasieks 2021 m. lygio, pajamos iš užmokesčio už MPP ir tranzito užmokesčio galimai nepadengs Valdytojo sąnaudų, kurias Valdytojas patirs 2024–2025 m. vykdydamas GTK 24 straipsnyje nustatytas Valdytojo funkcijas. Atsižvelgiant į tai, taip pat įvertinus, kad Nutarimo projektu inicijuojamos priemonės nuosaikiam užmokesčio už MPP įmokų tarifų kitimui užtikrinti galimai sumažins Valdytojo pajamas iš tam tikrų užmokesčio už MPP įmokų, bus reikalingas valstybės biudžeto lėšų poreikis Valdytojo pajamoms ir sąnaudoms 2023–2025 m. subalansuoti; Valdytojas, siekdamas sušvelninti geopolitinės situacijos įtaką ir sumažinti valstybės biudžeto lėšų poreikį pajamoms ir sąnaudoms subalansuoti, ėmėsi priemonių ir 2022 m. sumažino veiklos sąnaudas 6 proc., toliau nuosekliai įgyvendinamos priemonės Valdytojo sąnaudoms mažinti leis Valdytojo sąnaudas 2023 m. ir vėlesniais metais išlaikyti panašiai kaip 2022 m. Valdytojo sąnaudų lygyje.

6. Atitiktis Vyriausybės programai: tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatos neįgyvendinamos.

7. Dalykinio vertinimo išvada: Projektas pakartotinai svarstytinas tarpinstituciniame pasitarime.

Patarėjas

Arvydas Nevas, tel. +37052098787; +37065842723, el. p. arvydas.nevas@lr.lt